

De Kamishibai, helemaal van nu en succes gegarandeerd!

Wat zeg je?

“Sorry, wat zeg je, de wat? De Kamishibai? Is dat een gerecht wat op een oosterse kaart staat? Nee? Nee sorry, daar heb ik nog nooit van gehoord.”

Dit is een reactie die ik wel eens krijg als ik vertel dat ik op mijn werk als kleuterleerkracht, gebruikmaak van de Kamishibai. Maar wat is een Kamishibai nou precies en waarom zet ik het zo graag in?

Oorsprong

De letterlijke vertaling uit het Japans luidt als volgt: kami = papier, shibai = theater. Oftewel, papieren theater! Het is een houten kastje wat officieel de ‘Butai’ wordt genoemd. In dit kastje worden grote platen geschoven met de tekst voor de verteller op de achterkant.

Het is een prachtig analoog middel om de betrokkenheid te verhogen, kinderen te enthousiasmeren en interactief voor te lezen. Om lekker los te komen van schermen en andere digitale middelen. Terug naar de basis, vertraging, een stukje magie, samen zijn met elkaar en even helemaal in het verhaal verdwijnen. Letterlijk! Want daarvoor is de Kamishibai uitermate geschikt.

Voordelen

De focus van kinderen wordt automatisch naar de afbeelding getrokken vanwege de vorm van de Kamishibai. Twee zijpanelen zorgen voor minder afleiding omdat ze de omgeving rond de plaat afschermen. Dit verhoogt direct de concentratie. Kinderen kunnen hun aandacht er beter bijhouden.

Het middel is ook ideaal om de taalontwikkeling te stimuleren. Het nodigt uit tot vragen stellen en interactief bezig zijn. Het grote voordeel voor jou als leerkracht is ook dat je beide handen vrij hebt tijdens het vertellen. De woordenschatontwikkeling kan zo naar een hoger niveau worden getild.

De grote platen die in de Kamishibai worden geschoven zijn een welkome ondersteuning en bieden houvast voor alle kinderen, maar in het bijzonder voor NT2 leerlingen en leerlingen die moeite hebben met de Nederlandse taal.

De Kamishibai is ook een rustpunt in de klas. Alle kinderen kijken naar dezelfde plaat, zonder afleiding of flikkerende lichtjes zoals bij veel media tegenwoordig het geval is. Zoals ik al aangaf, even terug naar de basis.

Inzet in de klas

De Kamishibai is zo veelzijdig dat de inzet hiervan zich niet beperkt tot alleen de kleuterklas. Absoluut niet zelfs! Met wat kleine aanpassingen is er voldoende ruimte voor differentiatie.

De Kamishibai kan zowel in de kring, in kleine groepjes als tijdens de werkles worden ingezet. Tijdens een groepsactiviteit kan het verhaal interactief worden aangeboden waarbij de zintuigen worden geprikkeld. Later kunnen kinderen er zelfstandig of in kleine groepjes mee aan de slag tijdens de werkles. Zo kunnen ze de platen, of een aantal daarvan, in de juiste volgorde leggen. Kinderen kunnen zelf het verhaal (na)vertellen en ze leren over het begin, het midden en het eind.

Je kunt een kopie maken van de platen en deze in stukken knippen tot een puzzel. Hier kunnen ze zelfstandig mee aan de slag en dit is een mooie manier om het gesprek aan te gaan over het verhaal.

Laat kinderen zelf platen tekenen bij een zelfverzonnen verhaal, passend bij het thema in de klas. In de hogere groepen kan de tekst ook op de achterkant worden geschreven. Daarna kan het verhaal gepresenteerd worden. Kinderen die dit spannend vinden kunnen zich verschuilen achter het kastje, wat hen een veilig gevoel geeft en sneller kan zorgen voor een succeservaring. De focus ligt op de platen en het verhaal en niet op hen.

De platen kunnen ook heel langzaam getoond worden, zónder iets te zeggen. De kinderen worden dan gestimuleerd om extra goed te kijken. Daarna kun je vragen stellen en kinderen laten vertellen. “Wat denk je dat er gaat gebeuren? Wat zag je? Wat is er veranderd ten opzichte van de vorige plaat?”

Je kunt ook alvast een klein stukje van de volgende plaat laten zien, om de kinderen te prikkelen. “Wat gaan we dadelijk zien? Zullen we alvast even spieken?” Succes gegarandeerd!

Op deze manier leren kinderen voorspellingen doen en details waarnemen op basis van beeld. Hoe hoger de groep, hoe uitdagender je de vragen kunt maken.

Voor kinderen die moeite hebben met taal kun je ook kiezen voor platen met enkele afbeeldingen of minder drukke platen. Geef ze voldoende tijd om goed te kijken en laat ze daarna vertellen wat ze hebben gezien. Omdat het beeld stilstaat in het houten kader, hebben ze voldoende tijd om na te denken en een antwoord te formuleren omdat de pagina niet alweer wordt omgeslagen.

En niet onbelangrijk, betrek de kinderen ook actief door hen geluiden te laten maken. “Zie je een dier op de plaat? Wat voor geluid maakt dat dier?” Iedereen kan hieraan meedoen wat weer zorgt voor een hoge betrokkenheid! En heel belangrijk, zo komen ze los van stilzitten en luisteren. Is er een haas zichtbaar? “Hoe beweegt een haas zich? Laat maar zien!” Bewegend leren kun je zo makkelijk integreren in je les.

Maar ook tijdens een les geschiedenis komt hij tot zijn recht. Zélf in de bovenbouw! Laat kinderen zelf bepalen welke momenten uit de geschiedenisles het belangrijkste waren en hiervan platen tekenen en op de achterkant het verhaal schrijven. Daarna kunnen ze het verhaal aan elkaar presenteren. Het verhaal kan verteld worden vanuit het perspectief van de held en vanuit de schurk. Omdat er verschillende competenties van de kinderen worden aangesproken door op deze manier te werken, krijg je een hoge betrokkenheid en leren ze hoofd- en bijzaken van elkaar onderscheiden.

In de midden- en bovenbouw is de Kamishibai ook een prachtig middel om creatief schrijven te stimuleren. Neem bijvoorbeeld een bekend sprookje en laat de kinderen een totaal andere wending bedenken. Dit wordt getekend, geschreven en gepresenteerd.

Ook informatief schrijven kan worden ingezet. Laat ze een gebeurtenis in de klas, of bijvoorbeeld een excursie, uitwerken. Wat is er gebeurd en wat hebben ze geleerd? Zo heb je weer een mooie manier om informatieve teksten te leren schrijven én om te leren presenteren.

Denk niet dat de woordenschat alleen in de onderbouw gestimuleerd kan worden met de Kamishibai! Nee, zeker niet! Laat kinderen in de midden- en bovenbouw een drukke plaat tekenen waarop heel veel te zien is. Daarna mogen ze het aan elkaar gaan beschrijven en daarbij ook zoveel mogelijk bijvoeglijke naamwoorden gebruiken.

En als kers op de taart kan de Kamishibai worden ingezet ter voorbereiding op een toneelstuk of musical. Een echte regisseur maakt gebruik van storyboards om zijn verhaal te vertellen. Giet de eindmusical ook in dit jasje. Hoger kun je de betrokkenheid niet krijgen!

Dit zijn een aantal manieren om de Kamishibai in te zetten in de klas, maar laat kinderen hier zelf ook over nadenken. Je zult je verbazen over de ideeën die kinderen zelf nog hebben over de mogelijkheden!

Leuke weetjes

In de jaren '20 en '30 van de vorige eeuw trokken vertellers in Japan op de fiets van dorp naar dorp. Ze verkochten snoepjes aan de kinderen en wie snoep kocht, mocht vooraan zitten bij de voorstelling. De verteller gebruikte houten kleppers genaamd 'Hyoshigi' om de kinderen te roepen. Veel vroege manga- en animetekenaars zijn begonnen als makers van Kamishibaiplaten.

Bij uitgeverij *Van Driel Publishing* vind je een heleboel vertelplaten. Neem snel een kijkje op: <https://vandriel.be/collections/kamishibai-vertelplaten>

Aan de slag!

Hopelijk ben je geïnspireerd geraakt en kun je niet wachten om zelf aan de slag te gaan met dit prachtige vertelinstrument. De kinderen zullen ervan genieten en het kan een prachtige verrijking zijn van je huidige lessen. Daarnaast is de Kamishibai bezig met een heuse opmars! Neem vooral deel aan deze verschuiving en laat deze kans niet liggen!

Door Loes Eriksen, ervaren kleuterleerkracht 😊